

КРИМІНОСМЕРТНІСТЬ В УКРАЇНІ: НАСЛІДКИ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ ТА КАТАСТРОФ

УДК 343.9 <https://doi.org/10.15330/apiclu.51.155-166>

Постановка проблеми. Пожежа у будівлі Одеського коледжу економіки, права та готельно-ресторанного бізнесу, унаслідок якої загинуло 16 та постраждало 30 осіб (станом на 13.12.2019 р. – І.М.) вкотре підтвердила незахищеність громадян від різного роду надзвичайних ситуацій та катастроф, виникнення яких стає усе більш реальним в умовах неприйнятної державної політики, відсутності ефективного контролю, дієвих механізмів запобігання, бездіяльності контрольно-наглядових органів та корупційними складовими під час проведення перевірок. Злочинні порушення правил безпеки тягнуть за собою масштабні наслідки у вигляді втрати людського потенціалу, фізичної шкоди для здоров'я, зменшення економічного і екологічного ресурсу. Сучасний рівень кримінологічної теорії у частині наслідків злочинності не відповідає суспільній значущості проблеми та пов'язаним з нею практичним потребам. Хоча, останнім часом як вітчизняні, так і зарубіжні науковці усе частіше звертаються у своїх пошуках до цієї фундаментальної проблеми кримінологічної науки [6, с.169].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кримінологічна характеристика необережної злочинності, пов'язаної з надзвичайними ситуаціями та катастрофами, як загалом, так і у контексті її окремих аспектів перебувала у фокусі уваги таких науковців, як В.І. Борисов, О.В. Гороховська, І.Г. Куц, О.В. Лисодед та ін. Одночасно питання наслідків вказаної злочинності досліджено недостатньо.

Стаття має за мету з'ясувати соціально-гуманітарні та економічні втрати суспільства від надзвичайних аварій та катастроф, а також, на підставі систематизації та узагальнення відповідних даних, розкрити стан кримінального правозастосування у вказаній сфері.

Виклад основного матеріалу. За офіційними статистичними даними, у 2012 р. у результаті аварій і нещасних випадків в Україні було травмовано понад 9 800 чоловік, у тому числі 623 – смертельно. Держгірпромнагляд у 2012 р. зафіксував більш ніж 1,5 млн. порушень вимог законодавчих і нормативно-правових актів з охорони праці і промислової безпеки. Крім того, майже 130 тис. разів тимчасово припинялися виробництво, виконання робіт або надання послуг, оскільки створювалися загрози життю працівників. До органів прокуратури направлено майже 1,5 тис. матеріалів щодо порушення законодавства про охорону праці. Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань в Україні виплачено на відшкодування збитку постраждалим 4 937 719,6 тис. грн. або 68,7 % всіх витрат Фонду, а на медичну і соціальну реабілітацію – 361 706,7 тис. грн. або 5 %. При цьому до кримінальної відповідальності притягується майже у 40 разів менше службових осіб від загальної кількості всіх зафіксованих нещасних випадків. У середньому лише кожен другий випадок смертельного травмування закінчувався обвинувальним вироком суду. При цьому жоден винний не був засуджений до реального відбуття покарання у вигляді позбавлення волі [10, с.44].

Згідно даних Державної служби України з питань праці, у 2014 р. було зафіксовано 6 318 випадків виробничого травматизму (з них – 548 смертельних наслідків), у 2015 р. – 4 260 (375), у 2016 р. – 4 428 (400), у 2017 р. – 4 313 (366), у 2018 р. – 4 126 (409) [7].

Найбільш травмонебезпечними галузями економіки України є вугільна, машинобудівна промисловість, агропромисловий комплекс та соціально-культурна сфера. Питома вага травмованих працівників на підприємствах цих галузей складає 62 % від усієї кількості травмованих на підприємствах України. Порівняльний аналіз причин виникнення нещасних випадків зі смертельним наслідком за 2018 рік свідчить, що найбільша їх кількість сталася із організаційних причин, загинуло – 303 працівники, або 74 % від усієї кількості загиблих внаслідок нещасних випадків зі смертельним наслідком, пов'язаних з виробництвом (за 2017 р. – 279

працівників, або 76 % від усієї кількості). До найбільш поширених організаційних причин нещасних випадків зі смертельним наслідком слід віднести: 1) невиконання вимог інструкцій з охорони праці або посадових обов'язків, постраждало 116 осіб, або 28 % від усієї кількості загиблих (у 2017 р. – 96 осіб, або 26 %); 2) порушення правил безпеки руху – 73 особи, або 18 % від усієї кількості (у 2017 р. – 64 особи, або 17 %); 3) порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів тощо – 52 особи, або 13 % від усієї кількості (у 2017 р. – 67 осіб, або 18 %); 4) порушення технологічного процесу – 17 осіб, або 4 % від усієї кількості (у 2017 р. – 17 осіб, або 5 %) [2, с. 223-224].

Офіційні статистичні дані Українського науково-дослідного інституту цивільного захисту вказують на неприйнятність ситуації із забезпеченням протипожежного захисту в державі, запобіганням, локалізацією та усуненням негативних наслідків цього різновиду людської діяльності. Так, у 2001 р. зафіксовано 57 925 пожеж, прямі збитки від яких склали 77 млн. 832 тис. грн., у 2002 р. – 59 679 пожеж, збитки – 88 млн. 956 тис. грн., у 2003 р. – 61 286 пожеж, збитки – 89 млн. 546 тис. грн., у 2004 р. – 47 698 пожеж, збитки – 90 млн. 493 тис. грн., у 2005 році – 49 944 пожеж, збитки – 130 млн. 083 тис. грн., у 2006 р. – 48 084 пожеж, збитки – 201 млн. 930 тис. грн., у 2007 р. – 50 583 пожеж, збитки – 479 млн. 362 тис. грн., у 2008 р. – 46 480 пожеж, збитки – 513 млн. 916 тис. грн., у 2009 р. – 44 015 пожеж, збитки – 483 млн. 098 тис. грн., у 2010 р. – 62 207 пожеж, збитки – 665 млн. 396 тис. грн., у 2011 р. – 60 790 пожеж, збитки – 828 млн. 958 тис. грн., у 2012 р. – 71 443 пожеж, збитки – 860 млн. 70 тис. грн. [10, с.46].

За період з 2011 по 2014 роки економічні втрати від пожеж склали 16 млрд. 757 млн. 792 тис. грн. (з них прямі матеріальні збитки становлять 3 млрд. 890 млн. 570 тис. грн., побічні – 12 млрд. 867 млн. 402 тис. грн.), щоденні економічні втрати склали 11 млн. 470 тис. грн. [5, с.123].

Як справедливо зауважує В.В. Шаблистий, прямі матеріальні збитки від пожеж просто нівелюються порівняно із людськими жертвами та травмами у вигляді шкоди для здоров'я. Так, внаслідок

док пожеж упродовж 2010 р. загинуло 2 819 людей, у тому числі 95 дітей; 1537 людей отримали травми, з них 132 дитини. Того року в Україні в середньому щодня виникало 170 пожеж, на яких гинули 8 осіб, отримували травми 4 людини; упродовж 2011 р.: унаслідок пожеж загинуло 2 869 людей, у тому числі 92 дитини; 1 525 людей отримали травми, з них 139 дітей. Того року в Україні в середньому виникало щодня 167 пожеж, унаслідок яких гинули 8 осіб, отримували травми 4 людини; упродовж 2012 р. внаслідок пожеж загинуло 2 751 людина, у тому числі 87 дітей, 1 682 людини отримали травми, з них 143 дитини. Того року в Україні в середньому виникало щодня 214 пожеж, унаслідок яких гинули 8 осіб, отримували травми 5 людей. Матеріальні втрати, завдані пожежами протягом 7 місяців 2013 р., склали 1 млрд. 652 млн. 352 тис. грн., з яких прямі збитки становили 384 млн. 261 тис. грн., а побічні – 1 млрд. 268 млн. 91 тис. грн., причому питома вага прямих збитків зменшилася на 35,3 %, а побічних – на 22,5 % [10, с.47].

Подальші тенденції вказують на збільшення у 2014-2016 роках кількості пожеж та завданих ними матеріальних втрат. Економічні втрати засвідчують зростання прямих економічних збитків від 710,9 млн. грн. до 1 626,5 млн. грн. упродовж 2013-2016 років, пов'язане з фіскальним стимулюванням, зокрема, підвищенням пенсій, заробітних плат, соціальних виплат та з поступовим підвищенням цін внаслідок інфляційних процесів у економіці держави. Здійснений УкрНДЦЗ моніторинг демонструє поступове зниження протягом вказаного періоду кількості загиблих унаслідок пожеж, від 2 494 до 1 872 та травмованих людей від 1 585 до 1 351, проте першопричиною такого результату виступили, радше, не ефективна політика держави чи діяльність спеціалізованих суб'єктів, а демографічні фактори, зокрема, скорочення населення України на 2,7 млн. чоловік порівняно із 2013 роком [9, с. 99].

Більш інформативно динаміку основних показників статистики пожеж в Україні за 2013-2016 роки засвідчує наступна таблиця [9, с. 5, 9]:

Підпал займає 4-те (після необережного поводження з вогнем та порушення різноманітних правил безпеки) місце серед ос-

новних причин виникнення пожеж у 2013-2016 роки, у результаті чого було завдано прямих матеріальних збитків: у 2013 р. – на суму 81 239 тис. грн., у 2014 р. – 346 046 тис. грн., у 2015 р. – 206

Таблиця №1

	2013	2014	2015	2016
Кількість пожеж, од.	61 114	68 879	79 585	74 221
+/- до попереднього року, %	-14,5	12,7	15,5	-6,7
у тому числі:				
Прямі матеріальні збитки від пожеж, тис. грн.	710863	1490678	1458141	1626531
Кількість загиблих внаслідок пожеж, людей	2494	2246	1948	1872
+/- до попереднього року, %	-9,3	-9,9	-13,3	-3,9
Кількість травмованих внаслідок пожеж, людей	1585	1450	1357	1351
+/- до попереднього року, %	-5,8	-8,5	-6,4	-0,4
Кількість знищених та пошкоджених будівель і споруд, од.	21825	27309	26446	21277
Кількість знищеної та пошкодженої техніки, од.	3712	4453	3876	3879
Динаміка відносних показників статистики пожеж в Україні за 2013-2016 роки				
Кількість пожеж на 10 тис. населення, од.	14,2	16,0	18,6	17,4
Прямий матеріальний збиток від 1 пожежі, тис. грн.	11,6	21,5	18,2	21,8
Кількість загиблих внаслідок пожеж на 100 тис. населення, людей	5,8	5,2	4,5	4,4
Кількість травмованих внаслідок пожеж на 100 тис. населення, людей	3,7	3,4	3,2	3,2
Кількість загиблих внаслідок пожеж на 1 тис. пожеж, людей	40,6	32,4	24,4	25,1

575 тис. грн., у 2016 р. – 331 346 тис. грн.; загинуло людей: у 2013 р. – 19 осіб, у 2014 р. – 40 осіб, у 2015 р. – 34 особи, у 2016 р. – 38 осіб; травмовано людей: у 2013 р. – 24 особи, у 2014 р. – 55 осіб, у 2015 р. – 53 особи, у 2016 р. – 44 особи. Кримінологічно значущим також є показник кількості пожеж із особливо великими збитками, які, за невеликої своєї питомої ваги (0,1%-0,5% від загальної кількості пожеж та загорянь), утворюють від 30 до 44% прямого збитку у загальній їх структурі [9, с. 12, 54].

Протягом 2018 р. в Україні зареєстровано 78 608 пожеж, на яких загинуло 1 956 людей (+7,5 % порівняно з аналогічним періодом), кількість травмованих осіб збільшилася на 2,8 %. Матеріальні втрати склали 8 млрд. 279 млн. 119 тис. грн. (з них прямі збитки становлять 2 млрд. 198 млн. 358 тис. грн., а побічні – 6 млрд. 80 млн. 761 тис. грн.). Унаслідок підпалів виникло 2 995 по-

жеж (3,8 % від їх загальної кількості), загинуло 23 людини. Прямі збитки від підпалів збільшилися на 16,8 % і склали 412 млн. 465 тис. грн., що становить 18,8 від загальної кількості прямих збитків [1].

Протягом 6 місяців 2019 року в Україні зареєстровано 45 913 пожеж, унаслідок яких загинуло 1 009 людей, у тому числі 28 дітей, 772 людини отримали травми, у тому числі 58 дітей. Матеріальні втрати склали 5 млрд. 130 млн. 539 тис. грн. (з них прямі збитки становлять 1 млрд. 72 млн. 672 тис. грн., а побічні – 4 млрд. 57 млн. 867 тис. грн.) [9].

У 2018 р. на території України виникло 128 надзвичайних ситуацій (з них – 48 техногенного характеру), унаслідок яких загинуло 168 осіб (115 – від надзвичайних ситуацій техногенного характеру), 839 людей – постраждало (89 – від надзвичайних ситуацій техногенного характеру), спричинено матеріальних збитків на суму 516 360 тис. грн. [2, с.217-218].

Аналіз динаміки надзвичайних ситуацій за останні 10 років показує, що, в цілому, їх кількість має тенденцію до зниження, продовжуючи, проте, залишатися для суспільства і держави призвідником втрат людських і матеріальних ресурсів [2, с.218-219]. (див.табл.2)

Концептуальний та правотворчий рівні. На даний час в Україні відсутня довгострокова концепція запобігання (профілактики) кримінальним правопорушенням, яка була б деталізована основними напрямками впливу та конкретизована за рахунок шляхів та способів розв'язання посталих проблем. Єдина Концепція реалізації державної політики у сфері профілактики правопорушень (затверджена розпорядженням КМ України від 30.11.2011 р. за № 1209-р), розрахована на термін до 2015 року, стала документом більш декларативного, ніж реального характеру. До того ж прийнятий на виконання Концепції план заходів (постанова КМ України від 08.08.2012 р. № 767) не містив серед їх переліку заходів, спрямованих на запобігання виникненню, локалізацію та мінімізацію негативних наслідків надзвичайних ситуацій та катастроф.

Таблиця №2

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Всього НС*	264	254	221	212	144	143	148	149	166	128
В тому числі:										
техногенного характеру	133	135	134	120	76	74	63	56	50	48
природного характеру	117	108	77	74	56	59	77	89	107	77
соціального характеру	14	11	10	18	12	10	8	4	9	3
загинуло людей	356	361	355	301	253	287	242	183	172	168
постраждало людей	1516	753	986	861	864	680	962	1856	892	839
матеріальні збитки, млн. грн.	594,03	984,70	102,75	249,79	396,33	198,85	532,72	266,31	896,80	516,36
* кількість НС без врахування територіального розподілу НС (окремі НС мали територіальне поширення на декілька регіонів України)										

Втратили чинність директивні документи, що є втіленням кримінологічної політики: Комплексна програма профілактики злочинності на 2001-2005 роки (Указ Президента України від 25.12.2000 р. №1376/2000), Комплексна програма профілактики правопорушень на 2007-2009 роки (постанова КМ України від 20.12.2006 р. №1767), Програма запобігання та реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру на 2000-2005 роки (постанова КМ України від 22.08.2000 р. №1313) та ін.

Правозастосовний рівень. Автором здійснено аналіз статистичних даних щодо розслідування органами прокуратури кримінальних правопорушень, суспільно небезпечні наслідки яких у вигляді відповідних аварій та катастроф безпосередньо зумовлені недотриманням спеціальних правил безпеки, у тому числі під час виконання відповідних видів робіт [3]:

Із зазначеного слідує, що протягом 2014-2018 рр. по жодному (!) із кримінальних правопорушень, облікованих за ст.273 КК України, до суду не були направлені провадження з обвинувальним актом; протягом цього ж строку по ст.275 КК України до суду направлено 1 кримінальне провадження (із 186 облікованих), по ст.270 КК України – 7 (2 081 облікованих), по ст.271 КК України

Назва кримінального правопорушення	Обліковано у звітному періоді					Кримінальні правопорушення, за якими провадження направлені до суду з обвинувальними актами				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст.270 ККУ)	398	350	452	413	468	1	2	2	1	1
Порушення вимог законодавства про охорону праці (ст.271 ККУ)	389	416	425	422	462	17	8	5	6	4
Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ст.272 ККУ)	664	518	757	648	996	96	26	35	40	37
Порушення правил безпеки на вибухонебезпечних підприємствах або у вибухонебезпечних цехах (ст.273 ККУ)	5	23	18	14	69	0	0	0	0	0
Порушення правил, що стосуються безпечного використання промислової продукції або безпечної експлуатації будівель і споруд (ст.275 ККУ)	23	42	21	45	55	1	0	0	0	0

– 40 (із 2 114 облікованих), по ст.272 КК України – 237 (із 3 583 облікованих).

У 2018 р., порівняно з 2017 р., відбулося значне зростання узятих до аналізу облікованих кримінальних правопорушень, з яких, зокрема, кількість випадків злочинного порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ст.272 КК України) збільшилася на 34,9 %. Протягом січня-листопада 2019 р., порівняно з аналогічним періодом минулого року, при негативній динаміці кримінальних правопорушень, передбачених ст.270 КК України (+ 11,6 %), ст.275 КК України (+ 1,6 %), спостерігається зменшення кількості правопорушень, передбачених ст.271 КК України (- 8,3 %), ст.272 КК України (- 9 %), ст.273 КК України (- 74,1 %) [3].

У 2018 р. органами прокуратури обліковано 1 583 кримінальні правопорушення проти безпеки виробництва, у тому числі: 24,4 % – тяжких; 4,6 % – середньої тяжкості та 70,9 % невеликої тяжкості. І тільки у 47 (2,9 % від загальної кількості) випадках особам вручено повідомлення про підозру, по 41 кримінальному правопорушенню провадження направлені до суду з обвинувальним актом. По 1 539 кримінальних правопорушеннях на кінець

звітнього періоду не було прийнято рішення (про закінчення або зупинення) [3]. І це при тому, що ч.2 ст.219 КПК України встановлює 12 місяців строку досудового розслідування з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань до дня повідомлення особі про підозру.

Як свідчать дані ДСА України, суди, в цілому, дотримуються строків відправлення правосуддя у справах про злочини проти громадської безпеки, безпеки виробництва (які стали предметом авторської вибірки – І.М.), приймаючи рішення по матеріалах, які надійшли до них протягом того чи іншого звітнього періоду [4]:

Кількість проваджень, які надійшли до судів України протягом 2014-2016 рр., демонструє динаміку зменшення за одночасного збільшення кількості облікованих кримінальних правопорушень відповідної категорії органами прокуратури (див. Таблицю № 3, 4).

Таблиця №4

Назва кримінального правопорушення	Кількість проваджень, які надійшли за звітний період	Кількість розглянутих проваджень		Кількість засуджених осіб	Кількість фізичних осіб, яким заповдіно шкоди			
		усього	постановленим вироку		життя	здоров'ю	матеріальної та моральної шкоди	
Злочини проти безпеки виробництва (ст.271-275 КК України)*	2014	224	231	159	178	-**	-	-
	2015	129	118	80	88	-	-	-
	2016	102	87	65	69	-	-	-
	2017	148	122	82	86	-	-	-
Порушення встановлених законодавством вимог пожежної безпеки (ст.270 ККУ)	2018	12	8	2	2	1	8	2
Порушення вимог законодавства про охорону праці (ст.271 КК України)	2018	24	20	12	12	3	12	-
Порушення правил безпеки під час виконання робіт з підвищеною небезпекою (ст.272 ККУ)	2018	174	129	69	83	20	20	12
* Дані по окремих злочинах проти безпеки виробництва почали обліковуватися з 2018 року.								
** Дані щодо кількості фізичних осіб, яким заповдіно шкоди внаслідок учинення злочинів, передбачених ст.270, 271, 272 КК України, почали обліковуватися з 2018 року.								

Висновки. Проблема наслідків необережної злочинності, пов'язаної із порушенням відповідних правил безпеки, залишається питанням, життєво необхідним для його подальшого вирішення. Зменшення людського ресурсу, фізична шкода здоров'ю, майнові та інші втрати актуалізують розробку та реалізацію ефективної державної політики протидії. Питанням державної ваги є прийняття довгострокової Концепції запобігання (профілактики) правопорушень та плану заходів, спрямованих на її реалізацію. Сучасний рівень правотворчості не відповідає вимогам системності та взаємозв'язку у плані прийняття нормативно-правових актів законодавчою та виконавчою гілками влади. Правозастосовний рівень, як рівень реалізації політики протидії необережній злочинності, пов'язаній із надзвичайними ситуаціями та катастрофами, категорично не враховує небезпечності її наслідків. Дані офіційної статистики підтверджують, що діяльність органів прокуратури у частині досудового розслідування кримінальних правопорушень, передбачених ст.270, 271-273, 275 КК України, не має підстав визнати ефективною. Кількість розглянутих судами України справ, як і кількість фізичних осіб, життю, здоров'ю чи матеріальному становищу яких завдано шкоди, явно не відповідають реальному стану необережної злочинності у відповідній сфері у масштабах країни.

1. Аналітична довідка про пожежі та їх наслідки в Україні. URL : https://undicz.dsns.gov.ua/files/Статистика/2018/AD_12_2018.pdf (дата звернення: 05.08.2019).
2. Аналітичний огляд стану техногенної та природної безпеки в Україні за 2018 рік. К., 2019. URL : https://www.dsns.gov.ua/files/prognoz/report/2018/AO_2018.pdf (дата звернення: 05.08.2019).
3. Єдиний звіт про зареєстровані кримінальні правопорушення та результати їх досудового розслідування за 2014-2018 роки. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/statinfo.html> (дата звернення: 15.12.2019)
4. Звіт судів першої інстанції про розгляд матеріалів кримінального провадження за 2014-2018 роки. URL: https://court.gov.ua/inshe/sudova_statystyka/ (дата звернення: 15.12.2019)
5. Климась Р.В., Одинець А.В., Якименко О.П., Матвійчук Д.Я. Дослідження стану із пожежами в Україні за період 2011-2014 роки

- та визначення основних проблем у забезпеченні пожежної безпеки об'єктів. *Науковий Вісник УкрНДППБ*. 2015. №2 (32). С.121-129.
6. Медичський І.Б. Структурні елементи «ціни» злочинності у кримінологічній науці. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Зб. наук. ст. м. Івано-Франківськ, Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2018. Вип.47. С.169-177.
 7. Стан виробничого травматизму за 2014-2018 роки по областях (осіб). URL : <http://dsp.gov.ua/statystychni-dani-vyrobnychoho-travma-2/> (дата звернення: 05.08.2019).
 8. Статистика пожеж та їх наслідків в Україні за 2013-2016 роки: Статистичний збірник аналітичних матеріалів. За загальною редакцією В.С. Кропивницького. К.: УкрНДЦЗ, 2018. 100 с.
 9. Статистика пожеж. URL : <https://undicz.dsns.gov.ua/ua/STATISTIKA-ROZNEZH.html> (дата звернення: 05.08.2019).
 10. Шаблюстий В.В. Безпековий вимір кримінального права України: людиноцентристське дослідження. Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ : Ліра ЛТД, 2015. 420 с.

Медичський І.Б. Криміносмертність в Україні: наслідки надзвичайних ситуацій та катастроф

У статті обґрунтовується необхідність обов'язкового урахування кримінологічної інформації про наслідки надзвичайних ситуацій та катастроф для підвищення ефективності кримінологічної політики протидії. На підставі узагальнення та систематизації офіційних статистичних даних (2014-2018 рр.) оцінено рівень правозастосування у частині протидії окремим злочинам проти громадської безпеки, безпеки виробництва.

Ключові слова: наслідки злочинності, ціна злочинності, надзвичайна ситуація, катастрофа.

Meditsky I.B. Crime in Ukraine: consequences of emergencies and catastrophes

Through quantitative and qualitative analysis of the effects of the phenomenon, the article focuses on the magnitude and social dangers of modern careless crime associated with emergencies and disasters. The emergence of the latter is becoming increasingly real in the face of unacceptable public policy, lack of effective controls, effective prevention mechanisms, inaction of control and oversight bodies and corrupt components in conducting inspections.

The criminogenic dimension of socio-humanitarian and socio-economic losses of society is outlined: in the form of dead and injured persons, material losses, destroyed and damaged buildings and structures; the dynamics of emergencies was evaluated. It is argued that human resource reductions, physical harm to health, property and other losses are relevant to the development and implementation of effective state

counteraction policies. The position was expressed on the urgent need to adopt a long-term concept of prevention (prevention) of offenses and approval of a plan of measures aimed at its implementation. The current level of lawmaking does not meet the requirements of systematic and interconnectedness in terms of adoption of regulatory acts by the legislative and executive branches of government.

The enforcement level, as the level of implementation of the policy of combating negligent crime related to emergencies and catastrophes, does not explicitly take into account the danger of its consequences. On the basis of the analysis of the statistical information of judicial and law enforcement agencies (2014-2018), the status of pre-trial investigation and trial of cases of individual crimes against public safety and security of production was determined. The ineffectiveness of the work of the bodies of the prosecutor's office in the part of the pre-trial investigation of criminal offenses envisaged by art. 270, 271-273, 275 of the Criminal Code of Ukraine was emphasized. The number of cases examined by the courts of Ukraine, as well as data on individuals whose life, health or material status were harmed, do not correspond to the actual state of negligent crime in the relevant sphere on a national scale.

Keywords: consequences of crime, price of crime, emergency situation, catastrophe.

Микитин Ю.І.

ВИЗНАЧЕННЯ ПІДХОДІВ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ КРИМІНАЛЬНО- ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПОЛІТИК КРАЇН- ЧЛЕНІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

УДК 341+343.1 <https://doi.org/10.15330/apiclu.51.166-177>

Постановка проблеми. На даний час до Європейського Союзу (далі – ЄС) входять двадцять вісім країн-членів (Австрія, Бельгія, Болгарія, Велика Британія, Греція, Данія, Естонія, Ірландія, Іспанія, Італія, Кіпр, Латвія, Литва, Люксембург, Мальта, Нідерланди, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія та Швеція). Дана інституція має перспективи для подальшого розширення, оскільки є п'ять офіційних країн-кандидатів на вступ до ЄС (Албанія, Македонія, Сербія, Туреччина та Чорногорія), а також дві країни набули статусу потенційних кандидатів (Боснія і Герцеговина і Косово). У той же час заплановано вихід Великої Британії з ЄС, який, однак, уже тричі відкладався. Дане дослідження враховуватиме існуючий склад країн-членів ЄС.